

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kdy lze v soukromém právu považovat e-mail za platné právní jednání v písemné formě?

Moderní doba přináší mimo jiné rozvoj technologií umožňujících komunikaci na dálku. S ohledem na dostupnost a rychlost komunikace prostřednictvím elektronické pošty je zejména tento způsob komunikace hojně využíván, a to nejen k běžné komunikaci, ale i k právnímu jednání. Je třeba, aby právo na takovou praxi reagovalo a jasně stanovilo, za jakých podmínek lze komunikaci prostřednictvím e-mailu považovat za platné právní jednání, a to zejména tehdy, je-li vyžadována písemná forma právního jednání. Podmínkám platnosti právního jednání, pro které je vyžadována písemná forma a které je učiněno prostřednictvím elektronické pošty, se věnuje tento článek.

Podle úpravy obsažené v zákoně č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník (dále jako „OZ“), je písemný právní úkon platný, je-li podepsán jednající osobou. [...] *Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky v případech, kdy je to obvyklé. Je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů* (§ 40 odst. 3 OZ). Ustanovení § 40 odst. 4 OZ pak stanoví, že písemná forma je zachována mimo jiné tehdy, pokud je právní úkon učiněn elektronickými prostředky, jež *umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila*. Perfektní písemné právní jednání musí splňovat nejen náležitost písemnosti, ale současně i náležitost podpisu, jak ve své judikatuře dovozuje Nejvyšší soud ČR (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 1. 2001, sp. zn. 25 Cdo 176/99).

Mezi laickou ani odbornou veřejností není sporu o tom, zda e-mailová zpráva, v jejímž závěru autor uvede své jméno,[1] splňuje zákonné požadavky písemnosti. E-mail je způsobilý zachytit obsah právního jednání a jméno uvedené v jeho závěru umožňuje určit jednající osobu. Aby bylo právní jednání, jehož obsah e-mail zachycuje, v písemné formě platné, musí obsahovat podpis jednající osoby. S ohledem na skutečnost, že je v popsaném modelovém případě právní jednání učiněno elektronickými prostředky, může být podepsáno elektronicky podle zvláštních předpisů, tj. podle zákona č. [227/2000](#) Sb., o elektronickém podpisu (dále jako „ZEP“), který je výsledkem transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 1999/93/ES, o zásadách Společenství pro elektronické podpisy (dále jen jako „**Směrnice**“). ZEP rozlišuje „prostý“ elektronický podpis /§ 2 písm. a) ZEP/ a zaručený elektronický podpis /§ 2 písm. b) ZEP/, když „prostým“ elektronickým podpisem se rozumí *údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě[2] nebo jsou s ní logicky spojené a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě*. Směrnice „prostým“ elektronickým podpisem rozumí *údaj v elektronické podobě, který je připojen či logicky spojen s jinými elektronickými daty a který slouží jako metoda ověření pravosti[3]*. Národní úprava požaduje nad rámec evropské úpravy, aby elektronický podpis sloužil k

jednoznačnému ověření pravosti. Přestože Směrnice výslovně nazakazuje, aby členské státy přijaly přísnější úpravu, dle našeho názoru je takový stav v rozporu s deklarovaným cílem Směrnice zajistit interoperabilitu elektronických podpisů mezi jednotlivými členskými státy.[4] Požadavek **jednoznačnosti** nadto považujeme za reálně neproveditelný, když ani vlastnoruční podpis neumožňuje vždy jednoznačně ověřit pravost.

Názory na otázku, zda pouhé uvedení jména jednající osoby na konec e-mailu naplňuje definici „prostého“ elektronického podpisu, nejsou jednotné. Podle Polčáka[5] *jakákoli data označující původce příslušného dokumentu, byť by se jednalo i jen o automatickou patičku doplňovanou e-mailovým klientem, tedy mají základní účinky podpisu a elektronický dokument pak je i v těchto případech na základě zákonného odkazu podepsán*. K odlišnému závěru dospěli Korbel a Melzer,[6] podle kterých *pouhé napsání jména na klávesnici v těle e-mailu spíše není elektronickým podpisem, neboť obsahuje pouze tvrzení identity, nikoli její ověření*. Dle našeho názoru uvedení jména v e-mailu lze považovat za „prostý“ elektronický podpis z níže uvedených důvodů. Jedná o údaj v elektronické podobě připojený k datové zprávě, který plní, byť v omezené míře, označovací, deklarační i důkazní funkci, když právě tyto tři funkce plní podle Karla Čermáka ml.[7] podpis písemné formy právního jednání. Pakliže je oslabení uvedených funkcí tolerováno u zaručeného elektronického podpisu, nelze pro tento nedostatek odmítnout „prostý“ elektronický podpis.

Ustanovení § 3 odst. 1 ZEP výslovně stanoví, že *datová zpráva je podepsána, pokud je opatřena elektronickým podpisem*, tedy e-mailová zpráva je podepsána i tehdy, obsahuje-li pouze „prostý“ elektronický podpis. S ohledem na výše uvedené se domníváme, že e-mailová zpráva, v jejímž závěru autor uvede své jméno, splňuje požadavky kladené na písemnou formu platného právního jednání podle úpravy OZ, tj. splňuje náležitosti písemnosti i podpisu. Ústavní soud se však přiklonil k názoru Městského soudu v Praze, podle kterého absence zaručeného elektronického podpisu znamená nedodržení písemné formy (viz usnesení Ústavního soud ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. II. ÚS 2250/14).

Platnost právního jednání učiněného v písemné formě a požadavky kladené na písemnou formu upravuje zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen jako „**NOZ**“), v ustanoveních § 561 a § 562, a to obdobně jako OZ, když náležitostí platného právního jednání v písemné formě je vedle písemnosti rovněž podpis jednající osoby. Písemná forma právního jednání učiněného elektronickými prostředky je přitom zachována, umožňuje-li zachytit obsah právního jednání a určit jednající osobu. Jak lze při právním jednání učiněném elektronickými prostředky podepsat písemnost elektronicky, stanoví zvláštní právní předpis. Znění výše v tomto článku uvedených ustanovení ZEP nebylo novelizováno od 1. 7. 2012, a tedy jsou naše závěry ohledně platnosti písemné formy právního jednání učiněného prostřednictvím elektronické pošty s připojeným jménem autora e-mailu shodné i za účinnosti NOZ.

Nový pohled na platnost právního jednání učiněného v písemné formě prostřednictvím elektronických prostředků, tj. např. e-mailem, přináší nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 910/2014, o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu (dále jen jako „**Nařízení**“). Nařízení se jakožto v členských státech přímo aplikovatelný předpis Evropské unie použije s výjimkami ode dne 1. 7. 2016, když s účinností k tomuto datu bude zrušena Směrnice. Zvláštním právním předpisem, který podle ust. § 561 odst. 1 NOZ stanoví, jak lze při právním jednání učiněném elektronickými prostředky písemnost elektronicky podepsat, bude s účinností ode dne 1. 7. 2016 Nařízení, které nově definuje „prostý“ elektronický podpis, zaručený elektronický podpis a zavádí pojem kvalifikovaný elektronický podpis.

„Prostým“ elektronickým podpisem se dle Nařízení rozumí data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena a která **podepisující osoba používá k podepsání**. Zaručeným elektronickým podpisem je pak elektronický

podpis, který splňuje následující požadavky:

- a) je jednoznačně spojen s podepisující osobou;
- b) umožňuje identifikaci podepisující osoby;
- c) je vytvořen pomocí dat pro vytváření elektronických podpisů, která podepisující osoba může s vysokou úrovní důvěry použít pod svou výhradní kontrolou; a
- d) je k datům, která jsou tímto podpisem podepsána, připojen takovým způsobem, že je možné zjistit jakoukoliv následnou změnu dat.

Nově zavedeným pojmem kvalifikovaného elektronického podpisu se rozumí *zaručený elektronický podpis, který je vytvořen kvalifikovaným prostředkem pro vytváření elektronických podpisů a který je založen na kvalifikovaném certifikátu pro elektronické podpisy*. Nařízení (na rozdíl od Směrnice a ZEP) nepovažuje elektronický podpis za metodu ověření pravosti, nýbrž za údaj dokládající skutečnost, že určitá osoba projevila svou vůli a stvrzuje platnost určitého dokumentu.[8]

Preambule Nařízení mezi důvody pro přijetí této právní úpravy uvádí nutnost vytvořit vhodné podmínky pro vzájemné přeshraniční uznávání klíčových prvků, kterými jsou mimo jiné elektronické podpisy. V bodech 48 a 49 preambule Nařízení je deklarována možnost přijímat rovněž elektronické podpisy s nižší zárukou bezpečnosti, tj. elektronickému podpisu by neměly být upírány právní účinky stanovené vnitrostátním právem na základě skutečnosti, že nesplňuje požadavky na kvalifikovaný elektronický podpis. Tuto zásadu pak stanoví ust. čl. 25 odst. 1 Nařízení.[9] Ustanovení čl. 25 odst. 2 Nařízení[10] dle našeho názoru neznamená, že účinky vlastnoručního podpisu má pouze kvalifikovaný elektronický podpis, nýbrž že je vnitrostátní právo může přiznat i elektronickému podpisu s nižší zárukou bezpečnosti. Kvalifikovanému elektronickému podpisu jsou však právní účinky vlastnoručního podpisu přiznány vždy, a to přímo Nařízením. Uvedení jména na konci e-mailu, pakliže jej podepisující osoba v této formě používá k podepsání, bude dle našeho názoru v českém právním řádu naplňovat definici „prostého“ elektronického podpisu i za účinnosti Nařízení.

Platným právním jednáním v písemné formě učiněným elektronickými prostředky bude v soukromoprávních vztazích dle našeho názoru i za účinnosti Nařízení, tj. od 1. 7. 2016, takový e-mail, který bude opatřen jménem autora.

Mgr. Petr Švadlena,
advokát

Mgr. Tereza Trojanová,
advokátní koncipient

Velké náměstí 135/19
500 02 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2
Fax: +420 495 512 838
e-mail: pps@ppsadvokati.cz

[1] O konkrétní podobě jména rozhoduje primárně zvyklost právního styku s ohledem na jeho uvedené funkce. Plně bude vyhovovat, když podpis bude obsahovat jak jméno, tak i příjmení. Zcela běžný a platný je i podpis samotným příjmením. Ustálil se názor, že i podpis pouhým křestním jménem může být dostačující, je-li vyloučena pochybnost o totožnosti pořizujícího. Za stejných podmínek musí postačovat i podpis pomocí pseudonymu, nebo přezdívky nebo zkratky. Podrobněji viz Korbelt, F. – Melzer, F.: Písemnost, elektronický a biometrický podpis v elektronickém právním jednání. In: Bulletin advokacie, č. 12/2014, s. 31 a násl. Text článku pro zjednodušení pracuje pouze s pojmem „jméno“.

[2] Datovou zprávou se rozumí elektronická data, která lze přenášet prostředky pro elektronickou komunikaci a uchovávat na technických nosičích dat, používaných při zpracování a přenosu dat elektronickou formou, jakož i data uložená na technických nosičích ve formě datového souboru /§ 2 písm. d) ZEP/.

[3] Ověřováním pravosti je třeba rozumět ověřování skutečnosti, že soukromá listina pochází od toho, kdo je v ní uveden jako vystavitel (k pojmu pravost viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 10. 2000, sp. zn. 22 Cdo 617/99).

[4] Elektronická komunikace a obchod vyžadují „elektronické podpisy“ a související služby, které umožňují ověřování pravosti dat. Rozdíly v předpisech členských států o právním uznání elektronických podpisů a o akreditaci „ověřovatelů“ by mohly vytvořit vážnou překážku používání elektronické komunikace a elektronického obchodu. Vytvoření jasného rámce Společenství, který upraví podmínky používání elektronických podpisů, přispěje k posílení důvěry v nové technologie a k jejich obecnému uznání. Rozdíly v právních předpisech členských států by neměly narušovat volný pohyb zboží a služeb na vnitřním trhu (bod 4 preambule Směrnice).

[5] Polčák, R.: Praxe elektronických dokumentů. In: Sborník Karlovarské právnické dny, č. 19/2011, str. 186 a násl.

[6] Korbelt, F. – Melzer, F.: Písemnost, elektronický a biometrický podpis v elektronickém právním jednání. In: Bulletin advokacie, č. 12/2014, s. 31 a násl.

[7] Čermák, K. ml.: Elektronický podpis: pohled soukromoprávní. In: Bulletin advokacie, č. 11/2002, str. 64 a násl.

[8] Korbelt, F. – Kovář, D.: Změny v regulaci elektronických podpisů (eIDAS). In: EU Právní novinky, č. 12/2015, s. 6 a násl.

[9] Elektronickému podpisu nesmějí být upírány právní účinky a nesmí být odmítán jako důkaz v soudním a správním řízení pouze z toho důvodu, že má elektronickou podobu nebo že nespĺňuje požadavky na kvalifikované elektronické podpisy.

[10] Kvalifikovaný elektronický podpis má právní účinek rovnocenný vlastnoručnímu podpisu.

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)